LAUSUNTO
30.5.2017

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

HE 39/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Kiitämme mahdollisuudesta lausua käsittelyssä olevasta hallituksen esityksestä. Hyvinvointialan liiton lausuntoa on pyydetty erityisesti työpaikalla järjestettävästä koulutuksesta.

Ammatillisen koulutuksen reformi on sosiaali- ja terveysalan osaamistarpeisiin vastaamisen, työvoiman saatavuuteen vastaamisen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistamisen onnistumisen näkökulmista tärkeä uudistus.

Hyvinvointialan liitto pitää hyvänä sitä, että ammatillinen koulutus tukee yksityisiä ja julkisia sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottajia toiminnan kehittämisessä ja uudistamisessa, kun toimintaympäristö on voimakkaasti muuttumassa. Hyvinvointialan liitto tukee hallituksen esitystä ja näkemystä siitä, että työelämä, eli yritykset ja yhteisöt, tunnistetaan opiskelijan rinnalla keskeisinä ammatillisen koulutuksen asiakkaina.

Tavoite koulutuksen ja työelämän yhteistyön tiivistämisestä

Työelämäyhteistyön avulla konkretisoidaan opiskelijalle ammatillisen koulutuksen sisältöä ja merkitystä. Teoreettisten valmiuksien lisäksi keskeistä on, että opiskelija saavuttaa alalla tarvittavan käytännön ammattitaidon. Opiskelijan etu on, että hän pääsee todelliselle työ- tai harjoittelupaikalle soveltamaan käytäntöön teoreettisten opintojen ja oppilaitosympäristössä läpikäytyjen harjoitteiden lisäksi tarvittavia yleisiä työelämätaitoja, kuten aloitteellista työotetta ja asiakaspalvelutaitoja.

Opiskelija saa kokemusta siitä, kuinka kommunikoidaan asiakkaiden, sidosryhmien ja moniammatillisen työympäristön kanssa, sekä asiakas- ja potilastietojen kirjaamiseen liittyvistä asioista ja taidoista. Käytännön harjoittelu on omiaan tukemaan elinikäisen oppimisen mallia siten, että opiskelija omaksuu asenteen, jolla hän on oma-aloitteisesti valmis opettelemaan uusien laitteiden ja tekniikoiden käyttämistä, sekä näkee työelämän muutokset mahdollisuuksina.

Valmius ja avoimuus muutokseen on asenne ja taito, jota sote-uudistuksen tuomassa asiakaslähtöisessä palvelukulttuurissa sekä ihmisten parissa tehtävässä työssä tullaan tarvitsemaan. Työ muuttuu myös välineistöltään ja menetelmiltään jatkuvasti muun muassa digitalisaation, sähköisten työalustojen ja sähköisen asiakaspalvelun kehittyessä.

LAUSUNTO
30.5.2017

HYVINVOINTIALA

Tuki työelämäyhteistyön tiivistämiselle

Yksityisten palveluntuottajien osuus palvelujärjestelmässä laajenee selvästi, kun esimerkiksi laajan valinnanvapauden piirissä olevia palveluja tuotetaan jatkossa kilpailutilanteessa markkinoilla yhtiöiden ja yhteisöjen toimesta. Uudistuvan sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön myötä niitä palveluntuottajia, jotka tuottavat maakuntien järjestämis- ja rahoitusvastuulle tulevia palveluja, koskevat julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteiset velvoitteet.

Käytännössä uudistus tarkoittaa sitä, että palveluntuottajan omistuspohjasta riippumatta kaikilla on yhtäläiset velvoitteet osallistua ammattihenkilöiden käytännön harjoitteluun ja siihen liittyvän koulutuksen toteutukseen. Tällöin keskeistä on se, että kaikki tuottajat ovat keskenään yhdenvertaisessa asemassa. Tämä lähtökohta on kirjattu hyvin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin.

Yksityisten sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottajien mahdollisuudet tarjota opiskelijoille oppimismahdollisuuksia vaihtelevat. Yksityisellä sosiaalipalvelualalla 81 % ja yksityisellä terveyspalvelualalla 98 % työnantajista työllisti alle kymmenen henkilöä vuonna 2015. On opiskelijan etu, että hän pääsee kokeilemaan mahdollisimman laajasti ja mahdollisimman realistisesti osaamistasoaan vastaavia työtehtäviä työpaikalla. Opiskelija ei kuitenkaan ole ammattihenkilöön verrattavissa oleva työresurssi työnantajan näkökulmasta. Eri kokoisten palveluntuottajien resurssit tulee huomioida osoitettaessa opiskelijoille koulutus- ja harjoittelupaikkoja.

Valmistelussa on tärkeää kiinnittää huomio siihen, että järjestelmään tulee selkeät ja palveluntuottajia yhtäläisesti koskevat käytännöt koulutukseen käytettävien resurssien jaosta oppilaitosten ja palveluntuottajien kesken. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että ammatillisen koulutuksen järjestäjä huolehtii työelämän arvioijien ja työpaikkaohjaajien riittävästä resursoinnista. Käytännössä voidaan tarvita esimerkiksi opettajien jalkauttamista työpaikoille.

Esimerkiksi tyypillisessä vanhusten palveluasumisen yksikössä, jossa on 15 asukaspaikkaa ja henkilöstömitoitus on 0,6, täyttä työaikaa tekeviä ammatillisia työntekijöitä tulee olla yhdeksän, jotta henkilöstömitoitus toteutuu. Kun näiden yhdeksän työntekijän työpanos jaetaan kolmivuorotyöhön, yhdessä työvuorossa työskentelee samanaikaisesti 1-4 työntekijää. Jos joku työvuoron työntekijöistä keskittyy opiskelijan ohjaamiseen, on varmistettava, että asukkaille tarjottavan palvelun laatu ei heikenny. Myös toisten työntekijöiden jaksaminen ja työturvallisuus on turvattava.

LAUSUNTO
30.5.2017

Työpaikkaohjaajina toimivat työntekijät tarvitsevat perehdyttämistä ja koulutusta voidakseen arvioida opiskelijan osaamista jo silloin, kun opiskelija tulee työpaikalle.
Lisäksi on erittäin tärkeää, että ammatillisen koulutuksen järjestäjä huolehtii työpaikkaohjaajan valmiuksista, kun työpaikkaohjaajalta vaaditaan selvitystä opiskelijan suoriutumisesta. Työpaikkaohjaajalla pitää olla käytössään kuhunkin koulutukseen soveltuvat mutta mahdollisimman yhtenäiset ohjeet, mahdollisuus antaa palautetta eri kanavia pitkin ja mahdollisuus saada tukea työpaikkaohjauksen aikana. Näillä välineillä koulutuksen järjestäjät voivat turvata koulutuksen ja osaamisen laadun varmistamisen.

Lisäksi on muistettava, että työpaikkaohjaaja ei yleensä ole pedagogi vaan oman ammattinsa osaaja. Ammatillisen koulutuksen pedagogisen päävastuun on säilyttävä koulutuksen järjestäjällä.

Ulla-Maija Rajakangas
toimitusjohtaja

Lisätietoja: johtava lakimies Anna Kallaskari, anna.kallaskari@hyvinvointiala.fi
p. 09 1728 5504